

A felsőmérái Horváth család besztereci évszázada

Beszterec település területét olyan nemesek birtokolták a századok során, akik a XIX. század közepéig máshol laktak. A lápi község időszakában mindössze 6-8 jobbágy művelte a vízzel borított területeket s élték nem könnyű életüket a lápi, mocsaras sziget-településen. Első földbirtokosként Horváth László vízügyi mérnök, nemes család sarja, az 1850-es évek közepén telepedett le a faluban. Előbb a mai kultúrház környékén épített lakóházat, majd az egykori földvár területén létesített magának kúriát s építette ki birtokának tanya jellegű központját, amely három nemzedéken keresztül szolgálta a Horváth családot.

Mindhárom nemzedékből származó Horváthok: László, József, András a Besztereci Református Egyházközség főgondnokai is voltak.

Horváth László

Beszterec és a nemességgel is rendelkező földbirtokos Horváth család kapcsolata az 1848-49-es forradalom és szabadságharcot követően, az 1850-es évben kezdődött. Ekkor telepedett le a vízügyi mérnök Horváth László Beszterecen. „Családja Felsőméráról, Abaújtora megyéből ered és II. Rudolftól kaptak nemességet. Erről egy 1795-ben és egy 1838-ban kiállított nemesi bizonyáglevél tanúskodik. és mindkettőt Abaújtorna vármegye adta ki.”¹ Az Alsózsoltán 1822-ben született királyi mérnök Beszterecen vásárolt birtokot s telepedett le feleségével, nagymuzsalyi Horváth Flórával.² Felesége, Florentina özvegyasszony volt. Első férjét Megyery Károlynak hívták.³ Kettő gyermekük született: József, 1864-ben⁴ és Anna, Emma 1868-ban⁵. A gyermekek nem sokáig örülhettek édesapjuknak, mert az 1872. február 4-én, fiatalon, 50 évesen elhunyt. Lelki üdvéért dr. Hajzler József dombrádi, Nemes Menyhért székelyi, Pamlényi János besztereci lelkipásztorok mondtak imát.⁶

Földbirtokosként volt a település választott főbírója egy ideig, 1870-től már nem vállalta azt⁷ s volt a református gyülekezet főgondnoka, 1856-tól haláláig⁸.

¹ Háger László. Szabolcsvármegye fejlődése és kortörténete, 1929. 323. (A továbbiakban: Háger, 1929.)

² Csontos László: Az elhunyt neves szakemberek névjegyzéke. VITUKI, 1994.

³ <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Kempelen-kempelen-bela-magyar-nemes-csaladok-1/5-kotet-7C52/horvath-82CA/?list=eyJxdWVyeSI6ICJCZW5pY3preSBbGFqB3MifQ>

⁴ Besztereci Református Egyházközség Irattára, Anyakönyv III. K. 1850-1879. 27/1850. 34. (A továbbiakban: BREI)

⁵ BREI, Anyakönyv III. K. 1850-1879. 27/1850. 44.

⁶ BREI, Anyakönyv III. K. 1850-1879. 27/1850. 101.

⁷ Magyar Nemzeti Levéltár Szabolcs Szatmár Bereg Megyei Levéltára, IV. B. 253. 22. dob. 407/1870. (A továbbiakban MNLSZSZBML)

⁸ Besztereci Református Egyházközség. Presbiteri jegyzőkönyvek 1824-1895. Tiszántúli Református Egyházkerület Levéltára. I/76./b. 1. k. (A továbbiakban: TtREL)

Az egyházközség főgondnokaként beírta nevét az egyházközség történetébe. 1856. április 22-én választották meg a tisztségre. Nemes Menyhért lelkészsége és Horváth László főgondnoksága alatt a presbitérium Kópis János elhunyt tanító helyére új tanítót szerződtetett. A régóta bába nélkül élő településre Molnár Istvánné sz. Kertész Erzsébet személyében új bábaasszonyt fogadtak fel 1856-ban. A mérnök földbirtokos, egyházi főgondnok beszámoltatta az egyháztanácsot a korábbi gazdálkodásról, a jövedelmek forrásairól. Az eklézsia üres pénztára láttán saját jövedelméből biztosított a templom kerítéséhez faanyagot és 600 db szegyet. Érdekelte az oktatás helyzete. A leromlott és használhatatlan iskolaház helyébe felajánlotta a lelkészlak melletti saját házát addig, amíg az egyház egy rendes iskolaházat nem hoz létre. Vállalta, hogy a besztereci gyermekek részére asztalokat, székeket és iskolatáblát csináltat, valamint víztartó dézsát és bádogot is biztosított. Ő volt az, aki ellenőrizte az egyházközség korábbi számadásait, amit nem talált rendben lévőnek és adományozott egy 96 lapból álló bekötött számadási könyvet. Ez ma is előtalálható a Tiszántúli Református Egyházkerület levéltárában „Curatori számadások”⁹ elnevezéssel és követhető nyomon az eklézsia gazdálkodása 1856-1899 között. Az egyház felvirágoztatására irányuló munkája során, 1857-ben kezdeményezte egy új iskola építését úgy, hogy az később egy paplaknak is alkalmas legyen. Ehhez 800 vft kölcsön felvételét is szükségesnek tartotta. 1859-ben egyik küldöttje volt az egyházmegyei gyűlésnek. Az iskolaépítés ügye elakadt. Ehhez újabb lökést adott a főszolgabíró 1862. évi látogatása, aki nem volt megelégedve a leromlott iskolaházzal. Horváth László 12 o. é. forintot ajánlott fel az iskolaépítésre, sőt 1863-ban eladta a paplak mellett álló házát és telkét az egyháznak 1600 o. é. forintért és a templom keleti végében lévő egykori Mikecz féle telket is 100 o. é. forintért. 1864-ben közreműködésével jött létre az egyházi takarékmagtár intézménye, maga is 3 köből „életet” ajánlott fel az alakuláskor. 1866. május 1-i egyháztanácsi ülésen vetődött fel a templom kiigazításának szükségessége, oly módon, hogy a templombelső nagyobbitását és egy torony építését is magába foglalja. Horváth László 10 000 db téglát ajánlott fel, az egyház 20 000 téglával kívánt hozzájárulni. A teljes építkezés lebonyolítására az ő vezetésével, teljhatalommal felruházva egy 5 főből álló bizottságot hoztak létre. Sok akadály gördült az építkezés elé. 1868-ban a tiszai árvíz hozta nehéz helyzetbe az egyházközséget. Básthy Károly szolgabíró jelentése szerint: „Megemlítendő az is, hogy a Tisza áradása miatt Beszterecre az átmenetel lehetetlenné vált, ott a választás ez idő szerint meg nem történhetett.”¹⁰ 1869-ben tervet dolgoztak ki a források előteremtésére. Iskola- és templombővítési erőfeszítései életében nem jártak eredménnyel. 1872-ben elhalálozott Kezdetben a település belterületén volt házuk 7. sz. alatt¹¹, a nyíregyházi lakásuk mellett, azonban hamarosan a birtokon, az egykori besztereci földvár területén építették meg kúriájukat s családi temetkezési helyük

⁹ TtREL, I/76.

¹⁰ MNLSZSZBML, IV. B. 253. 14. dob. 94/869. (Nyíregyháza, 1869. január 29-én)

¹¹ BREI, Anyakönyv III. K. 1850-1879. 27/1850. 34.

is lett egyben. Besztereci évtizedei során részt vett a Tisza szabályozásában, a Rétköz lecsapolásában, a Bel-, fő- és Lónyay csatornák létesítésében, mint a Tiszaszabályozó Társulat osztálymérnöke. Ő volt az, aki már 1855, illetve 1856-ban a Pesti Napló hasábjain felvilágosító sorokat írt a Felsőszabolcsi Tisza szabályozó birtokosok érdekében.

1855-ben A felső szabolcsi Tiszaszabályozás és a nyíri vizek,¹² 1856-ban Néhány felvilágosító sor a felsőszabolcsi Tiszaszabályozó birtokosok érdekében¹³ címmel fogalmazta meg gondolatait. Nagybátyja, Lajos szintén mérnök volt. 1848-ban honvédszázadosként hadmérnök a komáromi

Beniczky Alajos

várban, majd Hajdú megyében élte életét.¹⁴ A besztereci és a környékbeli földbirtokok megszerzése és gyarapítása is László nevéhez kötődik. Özvegyen maradt feleségére maradt a birok s a vele járó gondok. Bizonyítja ezt, hogy a nyíregyházi királyi törvényszék telekkönyvi osztálya a jelzálogokkal terhelt besztereci és dombrádi ingatlanokra 1875. június 21-re nyilvános árverést tűzött ki a besztereci község házára, 20 000,-Ft összegben. A birtokok megmaradásában, a tartozások rendezésében bizonyára szerepet játszott az is, hogy özv. Horváth Lászlóné sz. nagymuzsaji Horváth Flóra 1879-ben házasságot kötött a Bereg megyei Benicky Alajos¹⁵ királyi mérnökkel, és szabolcsi földbirtokossal.¹⁶ Benicky Alajosné 1892-ben újra

megözvegyült. Özv. felsőmérái Horváth Lászlóné szül. nagymuzsaji Horváth Flóra, háromszor férjezett, 1914. március 19-én hunyt el 82 éves korában.¹⁷ A besztereci-várban, a családi sírkertben helyezték örök nyugalomba.¹⁸ A felsőmérái nemesi előnevet viselő Horváth család 1850 és 1947 között gyakorolt jelentős befolyást Beszterec település valamint a környező települések, így Kemecse életére is.

D r. Horváth József

¹² Pesti Napló. 1855. ápr. 12.

¹³ Pesti Napló. 1856. márc. 19.

¹⁴ Budapesti Közlöny, 1875. ápr. 15. 2449; 1875. jún. 26. 4239;

¹⁵ <https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/Bona-bona-tabornokok-torzstisztek-1/szazadosok-az-184849-evi-szabadsagharcban-96F2/eletrajzi-adatok-989D/b-991B/beniczei-es-micsinyei-beniczy-alajos-999B/?list=eyJxdWVyeSI6ICJZW5pY3preSBBbGFqb3MifQ> 2021-04-01.

¹⁶ Protestáns Egyházi és Iskolai lapok, 1881. júl. 31. 995.

¹⁷ Horváth Florentine 1832. aug. 1-én született. Lásd: 3. sz. jegyzet

¹⁸ Nyírvidek, 1914. márc. 22.

Horváth László fiúgyermek, József 1864. augusztus 16-án született Beszterecen és 1917. november 20-án hunyt el Budapesten. A család hazahozatta és a besztereci családi sírkertben temették el.

Életrajza jelentősebb állomásai között kell megemlíteni, hogy középfokú tanulmányait Beregszász, Losonc, Igló református iskoláiban végezte. Egy évig gazdasági főiskolán folytatott tanulmányokat, azonban az orvosi pálya mellett kötelezte el magát és a pesti, bécsi orvosegyetemeken szerzett diplomát, 1890-ben. Nyíregyházán kötött házasságot dr. Megyery Géza, Nagykállóban, 1873. október 18-án született lányával, Megyery Celesztával, 1891. június 7-én.¹⁹ A házasságukból három gyermek született: András, Mária, László.²⁰

László fia: „felsőmérési Horváth László a cs. és kir. 7-ik huszárezred hadnagya az északi harctéren a hazáért folytatott harcokban szerzett betegség következtében” 1915. február hó 4-én, 19 éves korában, visszaadta a Mindenhatónak nemes lelkét. Az elhunytat Nyíregyházán a Morgó temetőben helyezték örök nyugalomba.²¹

Mária leánya: 1914. szeptember 25-én kötött házasságot Pók Dezsővel, a 14. cs. és kir. huszárezred főhadnagyával. Pók Dezső a „északi harctéren történt súlyos megsebesülése következtében f. évi november hó 8-án 23 éves korában, a legboldogabb házasság második havában Ungváron a Mindenhatónak visszaadta nemes lelkét.” A kéthónap után megözvegyült Horváth Mária később a kemecsei földbirtokos, Dobos László felesége lett.

András volt az, akit a fenti okok miatt felmentettek a harctéri szolgálat alól s igazgatta tovább a besztereci birtokot

Az orvos

Általános orvosként Nyíregyházán kezdte meg gyógyító tevékenységét.²² Orvosi praxisát folytatva több alkalommal közölt orvosi cikkeket a helyi Nyírvidékben, a gyógyítás témakörében.²³ Nyíregyházán került baráti kapcsolatba az orvos, a közéleti tevékenységet folytató Jós Andrásal. Rövid nyíregyházi működését követően, 1892 februárjától, körorvosi állást töltött be Kemecsen s ott is lakott és folytatta azt 1898-ig.²⁴ Orvosi működése ellentmondásos volt. Szigorúan lépett fel a halászi pappal szemben, aki az iskola udvarán megtúrta a rendetlenséget.²⁵ Ellene pedig a megyei főorvos, Krasznay Péter főszolgabíró javaslatára, indított fegyelmi eljárást, kötelességei elmulasztása

¹⁹ <https://www.kemecse.hu/node/1039>

²⁰ Uo.

²¹ Nyírvidék, 1915. febr. 7.

²² Nyírvidék, 1890. aug. 17.

²³ Orvosaink a tuberkulózis gyógyításáról. Nyírvidék, 1890. dec. 7; Pár szó dr. Jós András „Egészségügyi jelentése”-hez az 1890. évről. Nyírvidék, 1891. jún. 28; A kolera elleni védőoltásról. Nyírvidék, 1892. szept. 25; Szabolcsvármegye körorvosaihoz. Nyírvidék, 1895. márc. 24.

²⁴ Nyírvidék, 1892. márc. 6.

²⁵ Nyírvidék, 1892. okt. 16.

miatt.²⁶ Körorvosként többször helyettesítette dr. Dohnál József járásorvost. Annak 1897. évi királyi törvényszéki orvossá történő kinevezése után sem nevezték ki járásorvossá annak ellenére, hogy arra pályázatot írtak ki. Erre a jogi lehetőséget az adta, hogy a betöltetlen járásorvosi praxist a megyei főorvos is átvehette. Nem lehetett véletlen az ellene indított fegyelmi eljárás sem. Dr. Horváth József 1898-ban felhagyott orvosi hivatása gyakorlásával.

A közéleti ember, országgyűlési képviselő

1898-ban felhagyva orvosi működésével, cselekvési kedve a közélet, a politika felé irányult. 1901-ben választották meg a megyei borellenőrző bizottság tagjává a bogdányi járásban. Ebben az évben indult el első alkalommal az országgyűlési képviselő választásokon. „A hét folyamán újabb jelöltek léptek fel. Nevezetesen a nyírbogdányi kerületben Kállay Leopold 48-as függetlenségi párti jelölt ellen dr. Horváth József besztereczi földbirtokos bontott zászlót, elmondott beszédeiből következtetve szintén függetlenségi programmal, de socialistikus árnyalattal.”²⁷ A párttámogatás nélkül indult független képviselőjelölt, 124 szavazattal maradt el a megválasztott Kállay Leopold mögött.²⁸ Veresége nem keserítette el, folytatta tovább közéleti tevékenységét.

1902 végén a Felső-szabolcsi Református Egyházmegye Tanító Egyesületében zajló vitához nyílt levélben szólt hozzá „... mint nem tanító, de az önök ügyével magát lelkiileg összeforrott gondolkozású egyénnek tartó egyéniség...” az összefogásra szólított fel.²⁹

Ekkor választották meg a besztereci földbirtokost a Gazdatisztek Országos Szövetkezete alelnökévé is. Az országos mozgalom az oklevéllel nem rendelkező gazdatiszteknek tömörítette egyesületbe. A szövetkezet elnöke gróf Szapáry Pál volt. Alelnökként dr. Horváth József besztereci földbirtokos és Szluha József országgyűlési képviselők vállaltak feladatot.³⁰

1903-ban újabb ügy mellett kötelezte el magát. „A földmivelésügyi miniszter báró Feilitzsch Berthold, a Felső-szabolcsi Tiszai Ármentesítő és Belvízlevezető Társulat miniszteri biztosa mellé alakított véleményező bizottságba – a dr. Rézler György ügyvéd elhalálozása folytán megüresedett helyre – dr. Horváth József besztereczi földbirtokost nevezte ki.”

Továbbra is szíven viselte a tanítóság ügyét. Dr. Mezösy Béla országgyűlési képviselővel együtt vállaltak kötelezettséget, hogy a tanítók képviselőházhoz intézett memorandumát pártfogolják és támogatják. Szabolcs vármegye hazafias közönsége „két nagyja” iránti hálájukat is megfogalmazták a tanítói gyűlés tagjai.³¹ Hálájuk egyik jele volt, hogy az őszi egyházmegyei gyűlésen az egyik

²⁶ Nyírvidék, 1998. febr. 20.

²⁷ Nyírvidék, 1901. szept. 29.

²⁸ Nyírvidék, 1901. okt. 6.

²⁹ Nyírvidék, 1902. dec. 21.

³⁰ Nyírvidék; 1902. dec. 28.

³¹ Nyírvidék, 1903. ápr. 9.

megüresedett világi jegyzői állásának betöltése során lefolyt választáson dr. Horváth Józsefet választották meg.³²

Tagja volt annak a járási becselő bizottságnak, a nyírbogdányi járásban, amelyet a főispán hozott létre a községi és körjegyzők, valamint a segédjegyzők illetményeinek szabályozásáról szóló 1904. évi XI t.-cz. végrehajtására.³³

Az 1905. január 26-i képviselőválasztáson ismét fellépett Kállay Leopold országgyűlési képviselő ellenében, függetlenségi programmal.³⁴ Erről a Nyírvidék így tudósított: „A nyírbogdányi kerületben a helyzet nem változott. Kállay Leopolddal, a kerület eddigi függetlenségi párti képviselőjével dr. Horváth József áll szemben, szintén függetlenségi programmal, s bár a központi függetlenségi pártnak Kállay Leopold a jelöltje, akinek érdekében maga Kossuth Ferencz nyílt levelet intézett a kerület függetlenségi párti választóihoz, mint értesülünk, e kerületben a két függetlenségi párti jelölt között erős a küzdelem és bizonytalan az eredmény.” A párttámogatást nélkülöző földbirtokos ismét vereséget szenvedett. Azonban a köztük lévő szavazatkülönbség mindössze 35 volt Kállay javára.³⁵ Választási tapasztalatairól, veresége okairól, nézeteiről képet alkothatunk a választásokat követő elemzéséből, amelyet a Nyírvidék tett közzé.

„Képviselőválasztás a nyírbogdányi kerületben.

Az új és pompásan bevált?! választási törvények iránt való tiszteletem tiltja, hogy a vásárlás szót használjam soraim kezdetén a választás szó helyett.

A vásártér a választási gyülekező hely Bogdány városában; a vásártéri állás az alkotmányos szentéllé átvarázsolt hely, hol a választó polgár legfenségesebb jogát gyakorolná, ha lehetne.

Sokszor olvastam már, hogy a hely hol éppen vagyunk, a hangulatra, kedélyre, cselekedeteinkre irányulólág hat. Nem csodálkozhatom tehát, ha a templomba áhítatra, a szép természet egyes csodás helyei bámulatra, a vásártéren vásárlásra ragadtatják magukat az emberek.

Ki csodálkoznék azon, hogy két jelölt közül egyik bukik? ez éppen olyan természetes, mint hogy az Isten napja minden alkonyatkor nyugvóra tér.

Én szintén megnyugszom a választás eredményében.

Örvendek, hogy javult a nézet személyemet illetőleg abban a tekintetben, mintha néplázító socialista volnék. Kevesebbekről hallottam most ezen rosszindulatú rágalmat, mint a múlt választáskor.

Talán ennek tudható be, hogy daczára a múltkorinál nagyobb vesztegetésnek és etetésnek, itatásnak, a múlt választáskor 120, ma azonban csak 35 szavazattal buktam el.

³² Nyírvidék, 1903. okt. 4.

³³ Nyírvidék, 1904. okt. 16.

³⁴ Nyírvidék, 1905. jan. 15.

³⁵ Nyírvidék, 1905. jan. 27.

Lehet, hogy még ez évben megejtendő új választásig, – ha ugyan veszik a fáradságot magoknak kritikusaim és foglalkoznak behatóbban velem, megértendik azt, hogy olyan ember, akinek cselekedeteit az életben mindig az etika irányelvei vezérlik a socialis téren sem térhet el attól, – akkor nem lévén félelmetes alak, talán nyerhetek is az Isten és nép akaratának valódi megnyilatkozása folytán.

Jobban érintett most azon sok helyen egész községre kiható hír, hogy ál függetlenségi vagyok. – Meg is magyarázták, hogy honnan tudják bizonyosan ezt a dolgot.

E hírrel kapcsolatos nevek elhallgatásával kell védekeznem ezen aljasság ellen. A ma végperceit élő Miniszter Elnök úrral soha élelemben nem beszéltem, sem nem leveleztem.

Három emlegetett kormánypárti, megyei notabilitásunk, kikkel választás alatt érintkeztem, mind felül állanak azon, hogy engem tiszta Kossuth-párti független politikai nézetemben háborgattak volna egy szóval is.

Még egy van, mit a választási mozgalmak alatt hátrányomra kívántak kihasználni, hogy nagy zsidó barát vagyok.

Ez igaz. Kijelentem a nyilvánosság előtt, írásban, hogy miképpen gondolkodom a zsidóságról általában.

Ez a nép missiót teljesít. Kiválasztottai vezetnek a szellemi téren, vezet a vallássetika terén. Háromezer éve tartja nagy szétszórtságában és kimondhatatlan üldöztetései közepett az egy Isten imádás magasztos eszméjét.

A bibliánkat, sőt magát Krisztus Urunkat ők szolgáltatták. Kértem tehát nem-e immoralis dolog az antiszemitizmus? Jól tudom, hogy sok köztük a pusztító elem, az uzsorás, a kártékony alak.

Ennek így kell lenni. Ezek az ephemer alakok a könnyelműség irtására teremtetek már eleve más társadalmi rétegekkel szemben.

Nagyrészt azonban az üldöztetés és elnyomatás terelte őket azon téves útra, melyen csak a pénz után törve, módokat nem választva siet a vagyonosodás, mint olyan bázis után, melyeken mások által tiszteltetve lehetnek.

Bár ébrednének fel, úgy a köznemes osztály, mint a parasztság, szorgalomra kelve, dolgozva, takarékoskodva kelnénk és feküdnénk, azonnal látnánk, hogy már a zsidók kik körülöttünk vannak, nem rosszindulatú pusztító elemek többé, de segítő társak az igazi küzdelmes nehéz életharcunkban.

Bár e választásomon nem tett érdekemben egy intelligens zsidó barátom hiába kértem, és szegény sorsú utolsó percen megvásárolt zsidóság szolgáltatta a bukásomhoz éppen elegendő néhány alakot, mégis öntudattal szeretem az igazi, valódi vallásos intelligens zsidót és az emberiség evolutionális processusában szükségesnek tartom a többi.

Besztereczi vár, 1905. február 1.”³⁶

Tanulva a vereségekből 1905 őszén kérte felvételét a 48-as Függetlenségi Pártba. Oda október 10-én vették fel s volt annak tagja haláláig.³⁷

A választókerületében kétszer is alulmaradt képviselőjelölt az általa is megjósolt következő választáson, több társához hasonlóan, máshol keresett lehetőséget bejutni a képviselőházba. A Nyírvidék 1906 elején arról tudósított, hogy dr. Horváth József a nagyvázsonyi választókerületben méretteti meg magát 48-as, függetlenségi programmal.³⁸ Elhatározását siker koronázta. A hat Szabolcsban megválasztott képviselő mellett további öt kapott bizalmat különböző helyein az országnak, valamennyien 48-as függetlenségi pártiakként. „Dr. Horváth Józsefet hazatértében a nyírbogdányi kerület béli hívei lelkes ovációban részesítették.”³⁹

Országos és megyei közéleti szerepvállalásai mellett nem feledkezett meg a szűkebb pátria képviseletéről sem. A Nyírvidék hasábjain foglalt állást a kisvasút fejlesztése érdekében, amely javaslata szerint behálózna a Tisza hat területét.⁴⁰ 1911-ben részt vett azon a megbeszélésen, amelynek tárgya a Buj-balsai szárnyvonal kiépítése volt. A Bujon megtartott értekezleten támogatta az elgondolást és vállalta fel az előmunkálati engedély megszerzését.⁴¹

Földbirtokosként és országgyűlési képviselőként, a vízügyi kérdésekben, apja révén ismereteket szerezve, valamint értő közéleti emberként, foglalmazta meg a tiszaháti emberek érdekeit. 1904-es, Nyírvidéken megjelent cikkében, a térség gazdasági hatékonyságának növelését az olcsó vízi út megteremtésében látta.⁴² Javaslata az volt, hogy „Hajózhatóvá kell tenni a Tiszát Csapig, vagy ha lehet tovább fölfelé.” Ennek a kérdésnek a napirenden tartását a megvalósításig a helyi érdekeltségek feladataként foglalmazta meg. Hiszen a Felső-Tisza vidéki vármegyék érdeke volt az útépitésekhez szükséges kőanyag, a fa, a szén, a hatékonyabb, belterjes gazdálkodáshoz szükséges műtrágyák olcsóbb szállítása s ugyanazon hajókon a megtermelt gabonaneműek elszállítása a felhasználókhoz.

A hatékonyabb gazdálkodást és a termények jobb értékesítését az olcsóbb vízi út szolgálhatta. A Felső-Tisza hatán ebben az időben Csaptól Tokajig a Tisza két oldalán 20-30 km-re voltak a vasúti szárnyvonalak, a közutak használhatatlan állapotban voltak. Ezek a tények indokolták, hogy a tiszaháti földbirtokosok kiálljanak azon érdekük mellett, hogy az állami közpénzből fordítsanak erre a térségre is. Számokkal alátámasztva, feltételezve a Duna-Tisza csatorna meglétét is egy tonna áru

³⁶ Nyírvidék, 1905. febr. 5.

³⁷ Nyírvidék, 1905. okt. 15.

³⁸ Nyírvidék, 1906. ápr. 29.

³⁹ Nyírvidék, 1906. máj. 6.

⁴⁰ Dr. Horváth József: Néhány szó még a „Nyíregyháza – dombrádi” motoros kisvonal kérdéséhez. Nyírvidék, 1906. aug. 26.

⁴¹ Nyírvidék, 1911. febr. 12.

⁴² Dr. Horváth József: A Tisza hat érdeke. Nyírvidék, 1904. nov. 6; Az Újság, 1904. nov. 25.

elszállítása Csongrádtól Budapestig 1,5 korona lett volna. Kerülövel Titelig és vissza a Dunán ez 7 korona, vasúton pedig 9,4 korona, szállítási költséget tett ki. Mindezek alapján világított rá dr. Horváth József arra az elemi helyi érdekre, hogy a Tiszát hajózhatóvá kell tenni. Ennek érdekében összefogásra szólította fel az érdekelteket s anyagi áldozathozatalra is, amennyiben a kormány nem rendelkezik kellő anyagiakkal. Kezdeményezése pozitív visszhangra talált a tiszaháti vármegyékben, azok sajtója révén egyre több kis-, közép és nagybirtokos ismerte fel az eszme hasznosságát. Az előrelépést nehezítette az 1905-6-os alkotmányos válság. A közös ügyi politika válsága rányomta a bélyegét az élet minden területére.

1906-ban országgyűlési képviselővé választván a parlament vízügyi bizottságában fejtette ki tevékenységét. Az általa felkarolt és képviselt ügyben jelentős támogatóra talált a függetlenségi és 48-as párt vezérében, Kossuth Ferencben, aki az ország kereskedelemügyi minisztere lett. A kereskedelem érdeke volt, hogy napirendre tűzték a fiumei második vasúti vágány lefektetésének és a Duna-Tisza csatorna megvalósításának ügyét. Mindkét témakör a magyar mezőgazdasági termékek versenyképességét volt hivatva növelni. A termelési költségek leszorítása mellett elsőrendű érdek volt a szállítási költségek csökkentése. Ez utóbbi területen egyedül a vízi szállítás feltételeinek megteremtésével lehetett eredményt elérni. Így került ismét előtérbe a Duna-Tisza csatorna megvalósításának immár kétszáz éves gondolata. Horváth József 1906 szeptemberében megfogalmazott gondolata a Duna-Tisza csatorna megvalósítása és a Felső-Tisza hajózhatóvá tétele a tiszaháti gazdák érdekét fejezte ki. Cikkének címe is a Duna-Tisza csatorna és a Tiszahát érdeke címet viselte.⁴³ Ebben újabb tényekkel, adatokkal érvelt a Felső-Tisza hajózhatóvá tétele mellett. Megemlítette, hogy már 1904-ben kapott olyan ajánlatot külföldi gyáros befektetőtől, aki 2 millió koronával támogatta volna a közköltséget, ha megvalósul a hajózás s abból a befektető Tiszamenti gyártelepe is profitálhatott volna.

A képviselőház 1906. évi nyári szünetét arra használta fel, hogy a Tiszahát összes birtokosát a kisbirtokosoktól a legnagyobb fölbirtokosokig megszólította, tárgyalt velük annak reményében, hogy felismerik érdekeiket s támogatják a Felső-Tisza hajózhatóvá tételét, illetve a Duna-Tisza csatorna megvalósítását.

1907-ben hallatta hangját a Duna-Tisza csatorna megvalósítása körül folyó vitákban is.⁴⁴ 1906-tól Kossuth Ferenc miniszter vezetésével szaktanácsadókban folyt a vita a megvalósíthatóságról. Mint minden nagyszabású tervnek, ennek is voltak ellenzői és támogatói. Egyéni és csoportérdekek mentén is folyt a vita. A csatorna tiszai torkolata körüli vitákban is ütközött a Csongrád-szegedi érdekeltség a Szolnok-felső-tiszai érdekeltséggel. Horváth József amellet, hogy kifejtette érdekeltségét a szolnoki csatlakozás mellett elfogadta Kossuth Ferencnek azt az álláspontját, hogy „az indokolt

⁴³ Dr. Horváth József: A Duna-Tisza csatorna és a Tiszahát érdeke. Nyírvidek, 1906. szept. 23.

⁴⁴ Dr. Horváth József: Néhány szó a Duna-Tisza csatorna kérdéséhez. Nyírvidek, 1907. márc. 3.

magán és helyi érdekek szemmel tartása mellett, döntő befolyással csakis a kereskedelmi, forgalmi, általában a közgazdasági érdekek bírhatnak, illetve e tekintetben kizárólag a közérdek kívánalma lesz irányadóul tekintendő.”

Az akkori hatástanulmánynak tekintendő „Adatok” címet viselő tanulmány és adattárat nagyra becsülve rávilágított annak hiányosságaira, természetesen a szolnoki csatornatorkolat nem kellő indokoltságát, alátámasztását illetően. Ő maga, elvégezte a szükséges számításokat s bebizonyította, hogy a Tisza Vásárosnaménytől a torkolatig, a Szamos Naménytől Szatmárig, a Bodrog Zemplénig, a Latorca Munkácsig, az Ung Ungvárig, a Laborc Nagymihályig és végül a Sajó Bánrévig mintegy 27 millió korona költséggel 472 km új vízi út volna létesíthető. Az „Adatok” című tanulmányban a Körös és Maros folyók szabályozására 55 millió korona költség volt számvetve. A hajózható vízi út a szolnoki torkolatot figyelembe véve 868 km lett volna a csongrádi torkolatú 659 km-el szemben. Érdekes az a javaslata is hogy a csatornát alkalmas helyen elágaztatva Cegléd, Szolnok irányban, illetve Nagykőrös, Kecskemét, Kiskunfélegyháza érintésével jutna Csongrádnál a Tiszába.⁴⁵

Dr. Horváth József vízügyi kezdeményezései bele illettek a kor kihívásaiba. A besztereci Horváth család két tagja révén is beírta a nevét a megye illetve az ország vízgazdálkodásának történetébe.

1907-ben tagja volt a Vay Gábor gróf főispán vezette küldöttségnek, amely tisztelgett Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszternél a Debrecen–Nyíregyháza–ungvári törvényhatósági útnak még 1907-ben, a Debrecen-nyírbátori és Szentmihály-tiszalöki útnak 1908-ban s a Tokaj-nyírbátori útnak 1908-ban állami kezelésbe való átvétele tárgyában.⁴⁶

1909-ben tagja volt annak a megyei küldöttségnek, amely a párt országos gyűlésében szállt síkra az önálló jegybank megteremtéséért.⁴⁷

1914-ben részt vett azon a megyei értekezleten, amelynek célja a Nemzeti Népszövetség helyi szervezeteinek a megalakítása volt.⁴⁸

Két fiát Németországban, Görlitzben taníttata.⁴⁹

1914-1915-ben a Horváth családot több csapás is érte. 1914. március 19-én elhunyt édesanyja.⁵⁰ Mária lánya 1914. szeptember 25-én kötött házasságot Pók Zoltán cs. és kir. 14. huszárezredbeli főhadnaggal.⁵¹ Házasságuk csak pár hétig tarthatott. Az ifjú férj az orosz harctéren, november 8-án, elesett s a rövid házasságban Mária megözvegyült.⁵² Néhány hónap után dr. Horváth Józsefet és családját újabb csapás érte. 19 éves, László nevű fia, a 7. közös huszárezred hadnagya, a harctéren

⁴⁵ Uo.

⁴⁶ Nyírvidek, 1907. júl. 7.

⁴⁷ Nyírvidek, 1909. jún. 6.

⁴⁸ Nyírvidek, 1914. febr. 5.

⁴⁹ Nyírvidek, 1908. aug. 2.

⁵⁰ Nyírvidek, 1914. márc. 22.

⁵¹ Nyírvidek, 1914. szept. 27.

⁵² Nyírvidek, 1914. nov. 12.

szerzett betegsége következtében 1915. február 4-én, 19 évesen, Miskolcon elhunyt. Holttestét a család hazaszállította Nyíregyházára s ott helyezték örök nyugalomra az északi temetőben.⁵³ Mindkét ifjú tisztet a nyíregyházi, Szarvas út 15. sz. alatti városi lakásból kísérték utolsó útjukra.

Özv. Pók Zoltánné (Horváth Mária) 1918-ban újabb házasságot kötött Dobos László földbirtokossal és Kemeccsén élték életüket.⁵⁴

A renitens Kossuth-szoborállító

1902-ben a kemecsei Kossuth-szobor létesítésével írta be nevét a járás és megye történetébe. Az ő kezdeményezése és kitartó szervezőmunkájának eredményeként létesült Kemeccsén a Kossuth-szobor, amelyet a nyírbogdányi járás települései adakozó polgárainak befizetései nyomán avattak fel 1902. szeptember 21-én.

A kemecsei Kossuth-szobor

Kossuth Lajos születése 100. évfordulóját országszerte megünnepezték. Erre készült Szabolcs vármegye törvényhatósága is egy ünnepi közgyűlés tartásával s annak eldöntésével, hogy tíz évvel később szobrot emelnek a nagy magyarnak. Azonban ebbe a tervbe már nem illett bele dr. Horváth József azon kezdeményezése, hogy a bogdányi járás adakozó polgárai önállóan létesítenek egy szobrot Kossuth Lajosnak. Erről a Nyírvidék szerkesztősége így vélekedett: »Bár mennyire sajnáljuk is, még is kénytelenek vagyunk disszonáns hangot vegyíteni e nagy nemzeti ünnep nálunk való megülésének összhangjába.

Nevezetesen: nem tudjuk megérteni, hogy a vármegye egyetemének, az alispán által kezdeményezett akciója

mellett, miért kell a nyírbogdányi főszolgabírói járás területén külön Kossuth-ünnepre, külön Kossuth szoborra való agitációit indítani.

A „besztertezi vár”-ban tartott értekezletről fölvelt jegyzőkönyvet alább közöljük. Ebből a jegyzőkönyvből három pozitív dolgot konstatálunk:

1. hogy ezt a mozgalmat a kerület 48-as Kossuth párti orsz. képviselőjének mellőzésével kezdeményezték
2. hogy 1050, mond 1050 korona költséggel akarnak szobrot állítani Kossuth Lajosnak,

⁵³ Nyírvidék, 1915. febr. 7.

⁵⁴ Nyírvidék, 1918. jan. 17; <https://www.kemecse.hu/node/1039>

3. hogy; ugyan hol állítják föl ezt a szobrot a járásban, ahol publikus tehát értékes legyen? Mert ilyen község nincs!

Kossuth Lajosnak szobra nem lehet gipszfigura: monumentálisnak kell annak lennie, nem pedig nevetségesnek!

Az egész Szabolcsvármegye az alispán böles előrelátásával és megfontolásával, 10 esztendőre szabja meg azt az időt, míg erre a szoborra a megfelelő összeg egybegyűlhet. Bár összegyűlne!

A bogdányi járásban megindított akcióra vonatkozólag különben közöljük itt, Kállay Andrásnak lapunk szerkesztőjéhez intézett levelét:⁵⁵

Ebben a levélben Kállay András volt főispán, nagyhalászi birtokos ellenzi dr. Horváth kezdeményezését, elutasítja, hogy minden járásban talián szobrokat emeljenek Kossuth megörökítésére. Ő is pártolta azt a kezdeményezést, hogy a megye székhelyén létesüljön egy monumentális szobor, amelynek létesítésére 100 koronát ajánlott fel. A levél publikálásával a szerkesztőség kinyilvánított célja volt: „... e levél közzétételének a nyilvánvaló hatásával szolgálatot teszünk,— hisszük — a nagy ünnep nálunk való megülése jelentőségének, — és — talán — megakadályozzuk azt, hogy Magyarországon, Szabolcsvármegyében — mint ahogy Kállay András mondja — »talián« szobrocskát állítsanak Kossuth Lajosnak.”

Közzétette a lap azt a jegyzőkönyvet is, amelyet a besztereci várban, Horváth József lakhelyén, vettek fel augusztus 24-én. Ebből kiderült, hogy a szobor létesítése már előrehaladott állapotban volt. Az 1050 korona létesítési költség nagy része – 837 korona 20 fillér – ekkor már rendelkezésre állt s még nem volt ismert 40 gyűjtőív tartalma. Megköszönve dr. Horváth József fáradozását a jelenlévők úgy határoztak, hogy a megye részéről még el sem fogadott szoborállítási kezdeményezéshez nem csatlakoznak, az összegyűlt forrást arra nem adják át s tartják magukat eredeti elhatározásukhoz, hogy a járás területén Kossuth szobrot állítanak a 100. évfordulón.⁵⁶

Közeledve az évforduló megünnepléséhez a Nyírvidék még egyszer teret adott Kállay András ellenvetéseinek. Ugyanazon lapszámban azonban arról értesülhetett a közvélemény, hogy a nyírbogdányi járás területén, a közadakozásból létesített Kossuth szobrot Kemecsén avatják fel, szeptember 21-én. Ekkor értesülhetett a megye közvéleménye arról is, hogy nemcsak Kemecsén avatnak Kossuth szobrot. Tiszaörs polgársága dr. Papp Zoltán országgyűlési képviselő ajándékozta szobor avatására készül 14-én.⁵⁷ Végül mindkét szobor avatására egy időben, szeptember 21-én került sor. Kemecsén dr. Horváth József volt az ünnepi szónok s beszédet mondott Kállay Leopold, a választókerület országgyűlési képviselője is, a járás minden településéről érkezett ünneplő-avató közönség előtt.⁵⁸

⁵⁵ Nyírvidék, 1902. aug. 31.

⁵⁶ Uo.

⁵⁷ Nyírvidék, 1902. szept. 14.

⁵⁸ Nyírvidék, 1902. szept. 28.

Egy évvel később a kisvárdai polgárok 300 fős, külön vonattal érkezett zarándokcsoportjának volt ünnepi helyszíne a szobor környéke. Ekkor is dr. Horváth József mondott ünnepi beszédet a többezres közönség előtt.⁵⁹

A szobor ma is áll. Az adományozók nevei ma is feltalálhatók. Dr. Horváth József a kezdeményező, a szoborbizottság pénztárosa gondot fordított arra is, hogy azok fennmaradjanak az utókor számára.⁶⁰

Tíz évvel később ott volt a vármegye által elhatározott és Nyíregyházán felállított Kossuth-szoboravató ünnepségen. Országgyűlési képviselőként, az Országos 48-as és Függetlenségi Kossuth-párt képviselőjeként helyezte el koszorúját.⁶¹

A rétközi mecénás

Horváth Józsefet politikai ellenfelei is szocialisztikus eszmével, zsidóbarátsággal illették küzdelmeik során. Felvilágosult orvosként, a cimbalom mesteri kezelőjeként, viszonylag tehetősföldbirtokosként és református vallás gyakorlójaként, főgondnokként, kitartott elvei mellett, büszke volt a választóitól kapott bizalomra s gyakran lépett sorompóba a kisebb nagyobb közösségek ügye érdekében. Kék és Beszterec közös jegyzőválasztása alkalmából, a munka elvégzése után két helyi birtokos házában gyűltek össze. Az elhangzott tósztok során a fiatal kemecsei körorvos is elismerő szavakat kapott: „A főszolgabíró urat tapintatos eljárásáért, dr. Horváth József urat önzetlen emberbaráti szeretetért, különösen pedig a segélyre szorultak irányában mindenkor készséggel tanúsított áldozatkészségéért.”– illette elismerés.⁶² Az orvosi hivatását rövid ideig gyakorló, a közéletben szerepet vállaló besztereci földbirtokos, élete során, sokszor állt anyagilag is a jó ügyek mellé s támogatta azokat birtoka jövedelméből. Bizonyítják ezt az alábbi táblázat adatai is.

A jótékonyság célja	Jellege	Helye	Ideje	Összeg
Jégkárosultak javára ⁶³	gyűjtőív	Nyíregyháza	1891	1 frt
Református népiskola javára ⁶⁴	táncvigalom	Nagyhalász	1894	50 kr
Kisvárdai közkórház felszerelésére ⁶⁵	táncvigalom	Kisvárd	1895	2 frt
Iskolába járó szegény gyermekek javára ⁶⁶	gyűjtés	Kótaj	1895	5 frt

⁵⁹ Nyírvidék, 1903. nov. 8.

⁶⁰ Nyírvidék, 1903. 12. 27; 1904. jan. 10; jan. 17; febr. 14; febr. 28.

⁶¹ Nyírvidék, 1912. okt. 6, okt. 13.

⁶² Nyírvidék, 1896. aug. 9.

⁶³ Nyírvidék, 1891. aug. 2.

⁶⁴ Nyírvidék, 1894. szept. 9.

⁶⁵ Nyírvidék, 1895. jún. 30.

⁶⁶ Nyírvidék, 1895. jan. 27.

Ref. templom felszentelése ⁶⁷	táncvigalom	Beszterec	1896	50 frt
Ref. egyház orgona alap ⁶⁸	gyűjtés	Kemecse	1896	1 frt 50 kr
Ref. templom renoválására ⁶⁹	gyűjtőív	Kótaj	1897	180 frt
Izraelita nőegylet ⁷⁰	táncvigalom	Nyíregyháza	1897	3 frt
Ref. egyház javára ⁷¹	táncvigalom	Gégény	1899	9 frt 50 kr
Művelődési kör ⁷²	bál	Ibrány	1899	17 frt
Boschán Jakab alapítvány a szegények javára ⁷³	vadászat	Ibrány	1900	20 kor.
Kemecsei Kossuth szoborra ⁷⁴	gyűjtés	Beszterec	1902	102 kor 93 fill
Rk. templomszentelés ⁷⁵	adomány	Buj	1902	50 kor
Tanítók háza. Szobaalapítvány ⁷⁶	tanítói gyűlés	Nyíregyháza	1902	20 kor
Szegény tanulók javára ⁷⁷	adomány	Székely	1902	40 kor
Ref. egyház orgona alap ⁷⁸	táncvigalom	Apagy	1903	50 kor
Ref. egyház orgona alap javára ⁷⁹	bál	Apagy	1904	9 kor
Rk. iskolaalap javára ⁸⁰	batyubál	Gáva	1904	10 kor
Gr. Károlyi Sándor szobrára ⁸¹	gyűjtés	Nagyhalász	1906	10 kor
Ref. egyház orgona alap javára ⁸²	tea estély	Vasmegyer	1906	15 kor
Ref. egyház toronyavatása ⁸³	táncvigalom	Oros	1908	100 kor
Iskolaavatás ⁸⁴	táncvigalom	Vasmegyer	1909	3 kor
Templomszentelés	adomány	Apagy	1912	50 kor
Óvoda alap javára ⁸⁵	táncvigalom	Kemecse	1912	30 kor
Mulatság ⁸⁶	jegymegváltás	Kótaj	1913	50 kor

⁶⁷ Nyírvidék, 1896. szept. 13.

⁶⁸ Nyírvidék, 1896. ápr. 12.

⁶⁹ Nyírvidék, 1897. febr. 21.

⁷⁰ Nyírvidék, 1897. jan. 24.

⁷¹ Nyírvidék, 1899. febr. 5.

⁷² Nyírvidék, 1899. jún. 18.

⁷³ Nyírvidék, 1900. okt. 28.

⁷⁴ Nyírvidék, 1903. dec. 27.

⁷⁵ Nyírvidék, 1902. dec. 14.

⁷⁶ Nyírvidék, 1902. máj. 25.

⁷⁷ Nyírvidék, 1902. nov. 29.

⁷⁸ Nyírvidék, 1903. febr. 22.

⁷⁹ Nyírvidék, 1904. jún. 5.

⁸⁰ Nyírvidék, 1904. febr. 21.

⁸¹ Nyírvidék, 1906. aug. 12.

⁸² Nyírvidék, 1906. febr. 11.

⁸³ Nyírvidék, 1908. nov. 1.

⁸⁴ Nyírvidék, 1909. okt. 10.

⁸⁵ Nyírvidék, 1912. aug. 25.

⁸⁶ Nyírvidék, 1913. ápr. 6.

Gazdabál ⁸⁷	felülfizetés	Kemecse	1914	20 kor
------------------------	--------------	---------	------	--------

A besztereci egyházközség főgondnoka

Besztereci földbirtokosként ellátta a helyi református közösség főgondnoki teendőit, amely egyben jelentette a helyi iskolaszéki tagságot is. Nevéhez köthető a régi templom átalakításának és egy kőből-téglából készült torony építésének irányítása. 1895-ben hirdették meg a kivitelezést. A templom bővítése, az egyházi épületek renoválása az ezredév évében fejeződött be. A megújított templom avatását követően, 1898-ban új haranggal gyarapodott a református templom. A 183 kg. súlyú harangot a Kárpátaljai Gejőc település harangöntői készítették el. Felirata sok adatról árulkodik: „Öntötte László Lajos és László Sándor Gejőcben, 1898. A besztereczi ev. ref. egyház adakozásából készült Dr. Horváth József főgondnok úr idejében.” Ez a harang már nem szólalhatott meg az egykori főgondnok halála alkalmából, mert a háború zivataros éveiben maga is „hadba vonult”.

Haláláról a nyírvidék 1917. november 23-án tudósított. „Horváth József orsz. képviselő, aki a nyírbogdányi kerületet képviselte Apponyi-párti programmal a parlamentben, tegnap délben Budapesten, a Jendrassik klinikán meghalt. Horváth József, mint kemecsei körorvos jutott mandátumhoz ezelőtt tizenhét évvel kapott mandátumot a nyírbogdányi kerületben és többször nagy hatással föl is szólalt a házban. Halála különösen politikai körökben keltett mély részvétet. A család a holttestet valószínűleg haza hozatja, és itthon temeti el.”⁸⁸ A temetés körülményeire vonatkozóan nincsenek adatok. A megözvegyült Horváth Józsefné újabb házasságot kötött s második férje Saáry István szolgálaton kívüli százados lett.⁸⁹

Besztereci földbirtokos

Édesapja örökségét átvéve a besztereci és a dombrádi határokon elterülő több száz holdas birtokait szakszerűen és hozzáértően műveltetve kellő jövedelmet biztosított a családnak. Jövedelme alapján ott volt a vármegye legtöbb adót fizető birtokosai között s virilisként szerzett jogot a vármegyei közgyűlési tagságra.

Édesapja 1867-ben almával mutatkozott be a „Felső tiszavidéki gazdasági egyesület” kiállításán. Horváth József gazdaságában tartott lovakat, híresek voltak agarai. Bevételeinek zömét azonban a növénytermesztés biztosította.

⁸⁷ Nyírvidék, 1914. febr. 19.

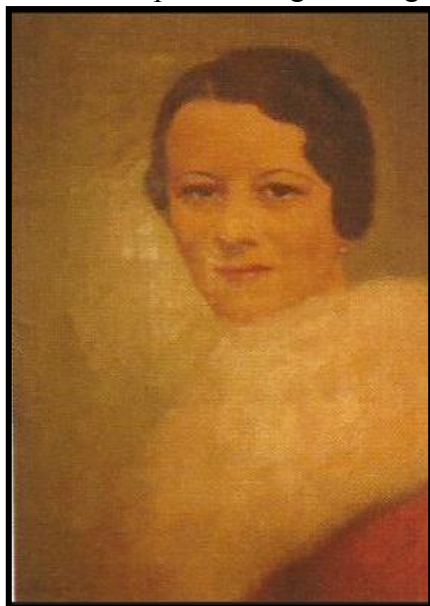
⁸⁸ Nyírvidék, 1917. nov. 23.

⁸⁹ <https://www.kemecse.hu/node/1039>

H

orváth András

Dr. Horváth József három gyermeke közül a Kemecsen, 1893-ban született⁹⁰ András gazdálkodott a besztereci birtokon s lakott a vár területén felépített kúriában. Középiskoláit Németországban, Gorlitz településen végezte. A gazdálkodás gyakorlati ismereteit édesapja révén báró Harkányi

Horváth Andrásné, Leitner Anna

Frigyes birtokán, majd a Rimaszombat melletti Kurincon sajátította el.⁹¹ Eljegyzéséről a Nyírvidék c. lap így tudósított: „Felsőmérői Horváth András, dr. Horváth József országgyűlési képviselő és vasmegyeri Megyery Celeszta fia eljegyezte néhai dr. Leitner András és lövői Leövey Berta leányát, Annuskát.⁹² Ebből a házasságból született László gyermeke. Feleségétől elvált és újabb házasságot kötött s születtek meg gyermekeik: Horváth András és József.⁹³

Besztereci s a szomszédos dombrádi birtokának kiterjedése 700 magyar holdat tett ki s azon a legkorszerűbb gépeket alkalmazva kiváló terméseredményeket ért el.

1929-ben birtoka jövedelme s adófizetése alapján tagja volt a Szabolcs vármegyei törvényhatóságnak.⁹⁴

⁹⁰ Hágér, 1929. 323.

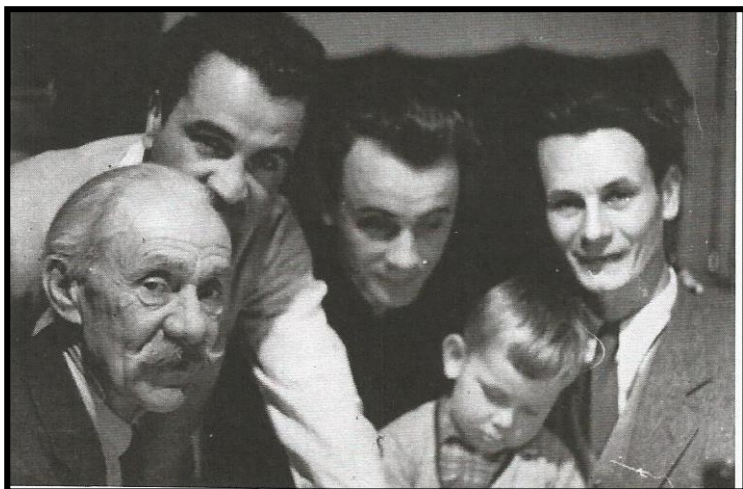
⁹¹ Uo.

⁹² Nyírvidék, 1917. jún.. 29.

⁹³ <https://site.kemecse.hu/kemecse/akikre-buszkek-vagyunk/dr-megyery-geza/>

⁹⁴ Nyírvidék, 1929. dec. 17.

1929-ben a Chevrolet-autógyár a márkát népszerűsítve Budapestről Szolnokon, Debrecenen át karavánban haladva érkeztek meg Nyíregyházára. A tudósítás szerint egyik hathengeres autó már

A Horváth család. Az idős, bajszos Horváth András

Szolnokon elkelt, egy másik Beszterecen talált gazdára.⁹⁵ A vásárló nem lehetett más, mint Horváth András földbirtokos, aki szerelmese volt az autóknek és motoroknak. 1930-ban a nyíregyházi sportegyesület, a NYKISE motoros szakosztálya túrautat szervezett Egerbe. Ezen a versenyen, egyesületen kívül részt vett Horváth András is egy 500 kcm-es

Opellel. Defektje ellenére a második helyen futott be.⁹⁶ Később tagja lett a NYKISE

motoros szakosztályának. Az 1932. évi tisztújításon a sportbizottság tagjává választották s ő képviselte a megyebeli motorosokat a Királyi Magyar Automobil Club sportbizottságában.⁹⁷

1942-ben birtokai jövedelmei után 1736 pengőt fizetett be a község adóalapjába.⁹⁸

Birtokát a háborút követő átalakulás során kisajátították. Kúriáját elbontották s felszámolták a birtokközpont gazdasági épületeit. Lemondott a református egyházközség főgondnoki tisztéről is.

Nyíregyháza, 2021. augusztus 10.

Tóth Sándor helytörténész

⁹⁵ Nyírvidék, 1929. ápr. 5.

⁹⁶ Nyírvidék, 1930. aug. 28.

⁹⁷ Nyírvidék, 1932. febr. 10.

⁹⁸ MNLSZSZBML V.B. Beszterec község pénztárnoki napló. 1942.